

Opvoedcursus moet gevoel van competentie overdragen

Probleemgedrag en opvoedgedrag beïnvloeden elkaar wederzijds. Maar ook de persoonlijkheidskenmerken van ouder en kind hebben invloed op de opvoedrelatie. Opvoedcursussen moeten daar rekening mee houden, stelt Amaranta de Haan.

Kinderen vertonen in het algemeen minder agressief gedrag naarmate zij ouder worden. Ouders vertonen minder overreactief opvoedgedrag, bijvoorbeeld stemverheffing, naarmate hun kinderen ouder worden. Hoe hoger deze twee vormen van negatief gedrag op vroege leeftijd zijn, des te minder dalen ze naarmate de kinderen ouder worden. De persoonlijkheidskenmerken van ouder en kind spelen daarbij een centrale rol, bewees Amaranta de Haan in haar promotieonderzoek. Ze onderzocht de ontwikkeling van opvoedgedrag, probleemgedrag en persoonlijkheid bij kinderen tussen 6 en 17 jaar.

Het gevoel van competentie dat ouders hebben, heeft grote invloed op hun opvoedgedrag. Als ouders zich sterker voelen, tonen zij meer warmte en betrokkenheid terwijl ze minder vaak overreageren op hun kind. De persoonlijkheidskenmerken van de ouders bepalen voor een belangrijk deel dit gevoel van competentie. Extraverte, vriendelijke, emotioneel stabiele ouders voelen zich betere vaders en moeders en tonen meer affectie voor hun kind. En deze warme opvoeding heeft een dempend effect op de mate waarin kinderen agressie ontwikkelen, bleek uit het onderzoek.

Opvoedcursussen doen er daarom goed aan ouders inzicht te geven in hun persoonlijkheid en gedrag, zodat zij begrijpen waarom hun kind soms rea-

geert met agressie. Door dit inzicht zullen zij zich competentier voelen en beter opvoeden, denkt De Haan. Het is ook zinvol als opvoedcursussen de familiesfeer verbeteren, zodat ouders een warmere toon hanteren en interesse tonen in de bezigheden van hun kind. ‘Vroeg ingrijpen in het opvoedgedrag heeft een langdurig positief effect op de ontwikkeling van kinderen met externaliserende problematiek, omdat hun agressie door een warme opvoedstijl sterker daalt’, aldus De Haan.

Aan de andere kant bepalen de persoonlijkheidskenmerken van het kind hoe het reageert op het opvoedgedrag van zijn ouders. Introvers kinderen hebben meer last van een ouder die schreeuwt en verbiedt dan extraverte kinderen. Bij deze geremde kinderen is het effect van een overreactieve opvoeding groter doordat hun woede-explosies minder afnemen in de loop van de jaren dan bij extraverte kinderen. ‘Bij introverte kinderen is het dus extra nuttig om de ouders te ondersteunen met een cursus. Als je ouders kunt laten inzien dat hun kind heftig reageert omdat het moeite heeft zijn gevoelens direct te uiten, help je hen anders reageren.’

A.D. de Haan, *The wonder years. Development of externalizing behaviours, parenting and personality from childhood to adolescence*. Promotie Universiteit Utrecht, 9 september 2011. Te downloaden via <http://igitur-archive.library.uu.nl>.